

Kelendő szárítmányok

Miniszterelnök-helyettesi elismerés a ZÖLDÉRT-nek

Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa elnökhelyettese.

Regőczy István elvtárs, igazgató.

Csongrád megyei Zöldért, Szeged.

Kedves Regőczy Elvtárs! A fogasztási szövetségi tevékenysége jelentősen hozzájárult a népgazdasági tervek teljesüléséhez, és a külkereskedelmi egyensúly javításához.

Örömmel állapítottam meg azt, hogy a számos, sikeresen teljesítő gazdasági egység között az ön által vezetett vállalat kiváló eredménnyel került az élenjárók közé.

Köszönetemet és elismerésem fejezem ki önnek és munkatársainak azért a magas színvonalú munkáért, melyet közös céljaink elérése érdekében végeztek. Bizom abban, hogy a vállalat 1983-ban is eredményes, színvonalas munkával működik közre a népgazdasági feladatok megoldásában. Ehhez jó erőt és egészséget kívánok.

Elvtársi üdvözléssel:

Marjai József

Eddig a levél, amit a Zöldért kapott tavalyi, eredményes munkája elismerésül a Minisztertanács elnökhelyettesétől. Elismerő sorok, melyeket kemény, céltudatos, átgondolt munkával lehet csak kiérdemelni. Hiszen az elismerés a konvertibilis elszámolású export jelentős növelésének és javuló gazdaságosságának szól. Márpedig ezen a területen — amint azt mindenki többé-kevésbé tudja — csöppet sem könnyű eredményeket produkálni. A Zöldért-nek mégis sikerült.

Az eredmény öhatatlanul szükségessé teszi, hogy az ember föltegye a kérdést: hogyan? Mi módon javíthatja meg egy vállalat olyan mértékben külkereskedelmi tevékenységét, hogy ilyen elismerést érdemel ki? Regőczy István igazgató és dr. Bányai Jenő főosztályvezető, egyben a vállalati pártvezetőség titkára szavaiból végül is az tűnik ki, hogy náluk sikerült valóra váltani az oly sokat emlegetett alapelveket, a rugalmasságot, a piaci alkalmazkodás képességét, a gyorsaságot és a kockázatvállalási hajlandóságot.

A konkrét megoldást nagyjából egyetlen új beruházás hozta meg. És annak a fölismerése, hogy a magyar mezőgazdaságra csak akkor számíthatunk biztonsággal a nemzetközi piacokon is, ha gondoskodunk a föld terményeinek megfelelő feldolgozásáról, s ily módon ki tudjuk vonni magunkat a kereslet hullámzásai alól. Mert ott volt például a mákóli hagyma, tájegységünk híres exportcikke, amely hol nagy keresletnek örvendett, hol alig lehetett eladni, hol tekintélyes nyereséget hozott, hol veszteséget. Pedig hát a hagyma többnyire keresett cikk a nemzetközi piacokon, legföljebb nem nyersáruként, hanem feldolgozva. Ezért határozott úgy a Zöldért — több éves előkészítő munka után —, hogy Makón szárító üzemet épít a hagyma feldolgozására. Tavaly március 4-én írták alá a szerződést az NSZK-beli gyártóval a berendezések szállítására, s az üzem szeptember 15-én már megkezdte a próbatermelést.

Sikerese próbát volt. A berendezések 800 ezer dollárba kerültek, s év végéig 980

ezer dollárt hoztak a népgazdaságnak. A gyorsaság tehát dollárszázszekretet produkált. (A százmillió forintos beruházás felét a Zöldért saját erőből fedezte különben, a másik felét hat év lejáratú hitelből.)

Az importált berendezések ára tehát mintegy negyed év alatt megtérült — dollárban. És hogy milyen eredményeket hozott a vállalatnak az új beruházás? Két éve, 1981-ben 234 millió forint értékben exportálhattak konvertibilis elszámolású piacokra. Úgy tervezték eredetileg, hogy 1982-ben mintegy 20 millió forinttal növelhetik exportbevételüket. Az új üzem jóvoltából azonban 311 millió forintos bevételt értek el, azaz 77 millióval többet a megelőző évinél.

Kelendő tehát a szárított hagyma a nemzetközi piacon, Kelendő és tisztán adható el. Ha egy tonna hagymából szárítmányt készítenek, mintegy két és fél-szer annyit fizetnek érte, mint nyersáruként szállítva, s a szárítás, a feldolgozás ennél jóval kisebb költség-növekedést okoz. Ráadásul a szárított hagyma nem romlik, nem kell eladni az első vevőnek, annyiért, amennyit kínál. Nagybör mozgási szabadságot kap az eladó a piacon, ha feldolgozott terméket kínál.

Makón, a Zöldért révén hát immár megvalósult valami abból, amit vertikumnak hívnak. Abból — a még most is távlati — célkitűzésből, hogy a mezőgazdasági terményekre komplex feldolgozó bázist érdemes kiépíteni, ha a piaci helyzet úgy kívánja. A mostani szárító nyilván csak egy lépés ebben az irányban. Hiszen a Zöldért-nél már kialakultak

az elképzelések a további fejlesztésekre is. Egyelőre ugyanis rengeteg hulladék képződik a feldolgozás során, amitől a vállalat jelentős költségek árán tud csak megszabadulni. Pedig hát ez a hulladék is dollár ér, méghozzá nem is keveset. Hagymaolajat, szüszpenziót lehetne belőle előállítani, vagyis keresett cikket. Ehhez azonban ismét közel százmillió forintos beruházásra lenne szükség, amelynek több mint felét az importberendezések tennék ki. A vállalatnál többféle megoldáson törik a fejüket a szükséges összeg előteremtésére.

Ebben a gazdasági helyzetben nyilván nem lesz könnyű dolguk, ha csak nem vonnak be valamilyen módon külföldi tőkét is a beruházásba. Egy valami azonban megfontolandó. Korábban évente általában egymillió dollár körüli bevételt tudtak elérni konvertibilis elszámolású exportjukkal, s tavaly, az új szárítóknak köszönhetően mintegy 3 millió dollár volt a bevételük. Illetve a népgazdaság ebből eredő bevétele, fejlesztéseik eredményeként. S tán nem is kárhozzáttható a vállalati vezetők álma: ha dollárbevitelüknek legalább öt-tíz százaléka maguk rendelkezésére — természetesen ellenőrzött módon — szabadon fordíthatják ezt a pénzt olyan berendezések beszerzésére, melyek révén tovább javíthatnák piaci pozíciójukat, alkalmazkodó képességüket, a jelenleginél is sokkal többet tudnának letenni — valamennyiünk asztalára.

Szavay István

Társulásokról

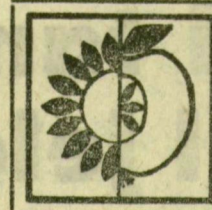
Pályázati felhívás közgazdászoknak

Termelési vertikumok kialakítása társulások formájában címmel figyelemre méltó pályázatot hirdet a Magyar Közgazdasági Társaság Csongrád megyei szervezete. Mint megtudtuk, a pályázat célja olyan vertikális irányú társulási szervezetek, szerződések és mechanizmusok lehetőségének feltárása, amelyek a vállalatok, szervezetek kezdeményezései révén alakulnak és működnek, s a magyar gazdaság új növekedési pályáján, a közgazdasági környezet realitáshoz igazodva hozzájárulhatnak a termelés társadalmi szerveztségének fokozásához, a hatékonyság növekedéséhez, a vállalati jövedelmesség javulásához.

A pályázati felhívásból kitéjük, hogy a 30—100 oldalas tanulmányok tárgya lehet: már működő társulás tevékenysége, új vertikális társulás létrehozására vonatkozó javaslat és a vertikális kooperáció elméleti kérdései, gyakorlati példák bemutatásával.

Pályázatokkal — amelyek elismerésére 16 ezer forint áll a bíráló bizottság rendelkezésére — egyének és alkotó közösségek egyaránt jelentkezhetnek. A határidő: 1983. október 31.

A részletes pályázati feltételeket az érdeklődők Szegeden, a Bakay Nándor u. 48. szám alatt (tel.: 23-322 248 mellék; Sebők Irén) rendelkezésére bocsátják.

kertbarátoknak

Hajtásválogatás

A korai tavasz hatására a növények fejlődése az átlagos időjárástól eltérően, mintegy 15—20 nappal előrébb tart, ami az időszzerű munkák végzésében is mutatkozik. Ezek közé tartozik a növényápolási és növényvédelmi munkák mellett a hajtásválogatás is. Ennek jelentőségéről már sokszor esett szó, ez a növények fejlődéséhez, a megfelelő koronára, illetve művelésmód kialakításához és a minőségi áru termeléséhez elengedhetetlen munkafolyamat, ahol a munka elvégzésén túl az időszzerűség is igen fontos.

A szőlőnél, ha az ültetvény még nem terem, a törzs és a kordonkar kialakításának kell az elsődleges szempontnak lenni és csak mellékesként kell (a harmadik és negyedik évben) a termést tekinteni. A termőkorú ültetvények esetében a termés mennyisége és minősége a fő szempont, de a következő évi termőalapot biztosítást itt sem szabad figyelmen kívül hagyni.

A szőlőültetést követő első évben a hajtásnövekedés általában gyenge, szükség van az asszimiláló felületre, ezért csak abban az esetben alkalmazunk hajtásválogatást (és csak a későbbi időszakban), ha a hajtásnövekedés elég erős, és sok a fejlődő hajtások száma. A második évben a már kialakult kis tökefejből általában több hajtás tör elő, és azok fejlődése gyakran egyforma. Ekkor szükségessé válik a hajtásválogatás, amely a két, esetleg három legerősebb mellett a többi hajtásból történő kitöréséből áll. Ezt az év folyamán célszerű többször megismételni, mivel az alvó és rejtett rügyekből további hajtások kifejlődése várható. Az erős növekedésű ültetvényekben a második év folyamán megkezdődhet a törzs kinevelése, ez a harmadik évben folytatódik. A törzsnövelésnél a megfogott vesszőkről az alsó rügyeket korábban ki kellett volna törni, de aki eddig elmulasztotta, legalább most pótolja. Attól függően, hogy egy vagy két törzsű ültetvényt akarunk kialakítani a tökefejből; egy vagy két hajtást hagyunk meg. A megkezdett törzsnövelés esetében a meghagyott vesszőn két hajtást hagyunk tovább

fejlődni, a többi többi eltávolítjuk. A hajtáskitörést az év során többször meg kell ismételnünk, mivel újabb hajtások törnek elő. A negyedik évben már a kordonkar kinevelése a feladat, gyakran azonban már a harmadik évben is bekövetkezhet, ha az ültetvény fejlettségi állapota azt lehetővé teszi. A kordonkar nevelése a metszési folyamattal megkezdődött, a zöldválogatásnál az a feladatunk, hogy a kordon a termőalapot kinevelését végezzük el szakszerűen. Lehetőleg 20—25 centiméterenként hagyunk meg egy-egy hajtást. Az ikerhajtások közül a gyengébbeket távolítsuk el többől, ügyelve arra, hogy a megmaradót meg ne sértsük. A negyedik évben még mindig a termőalapot nevelésére fektessük a hangsúlyt, a termés másodlagos szempont legyen. Ha sok a terméskezdemény, azt ritkítsuk meg, mert a hajtás-

fejlődést hátráltatja és a rügyek beérését akadályozza. A termő ültetvények esetében a termés mennyisége és minősége az elsődleges szempont, tehát a munkálatokat ennek figyelembevételével végezzük. A termőalapoton fejlődő hajtások közül ikerhajtás esetében az egyiket lehetőleg távolítsuk el. A törzsön és a karon, és a termőalapoton kívül fejlődő hajtásokat szintén ki kell törni többől. Ha a tőkék berakodottsága túlzott, nem szabad visszaradni attól sem, hogy fürtöt tartalmazó hajtást távolítsunk el. A nagyon megerített tőke nem ad megfelelő minőséget, ezenkívül veszélyezteti a rügyek beérését, esetenként károklást is „eredményezhet”. A gyümölcs esetében is hasonló elvek szerint kell eljárni, azzal a különbséggel, hogy a termőkorú ültetvényekben nem áll módunkban olyan mértékű hajtásválogatást végezni, mint a szőlőnél, ott zöldséggel kell azt pótolni. A nem termő gyümölcs esetében azonban már az első évben beavatkozhatunk hajtásválogatással, mivel egyes gyümölcsfajok, mint az őszibarack is igen sok hajtást hoz a törzsön, vagy az oldalvázernél. Ha a telepítést suhánggal végeztük, a törzsön fejlődő hajtáskezdeményeket a koronamagasságig többől távolítsuk el. A koronaszintben a jervezett vázagszámánál három-négy hajtással többet hagyunk meg, melynek elsődleges célja a megfelelő lombfelület biztosítása, de számítani kell esetleges agsérülésre is. A felesleges hajtások eltávolítására a nyár végi zöldsézszerkor megfelelő alkalom lesz. A második évben is akorona, illetve vázágak kinevelését kell elsődleges feladatnak tekinteni. A harmadik évtől kezdődően, a fa fejlődésétől függően, lehet megkezdni a termőágak kialakítását. A negyedik évre általában már a teljes koronafelület kialakul, ekkor már a termőalapot kialakítása a fő feladat. A termőalapot kialakításánál arra kell ügyelni, hogy azok a koronát ne sűrítsek be, a vázágakon felfelé növe hajtások ne maradjanak, mert azok túl erős növekedésűek lesznek, a vázágak konkurrenséivé válhatnak. A termőalapot megfelelő távolságban legyenek egymástól.

Összegezve a hajtásválogatás jelentőségét, hangsúlyozni szeretnénk, hogy a sokat emlegetett biológiai védekezés alapvető követelménye, hogy a vegetatív felület jól fejlett hajtásrendszerű és lombozatú legyen. A növényi körököt, kártevők optimális feltételei a nyirkos, levegőtlen körülmények között alakul ki elsősorban, de tudjuk azt is, hogy a lisztharmat is a gyengén fejlett almafákat és azokon fejlődött gyenge hajtásokat, leveleket támadja meg. A kellően ritkított hajtásrendszer szinte minden levelét éri a napfény, amely biztosítja a növények gyors fejlődését, a megfelelő vastagságú bőrszövet kialakulását a levélen, de nem szabad figyelmen kívül hagyni a napfény ultraibolya sugarai által biztosított fertőtlenítő hatást sem, amely főleg a gombakártevők ellen biztosít kellő védettséget.

Dr. Tóth Mihály
megyei főkertész

Új politikai gazdaságtani acta

A közelmúltban jelent meg a József Attila Tudományegyetem politikai gazdaságtan tanszékének az újabb tanulmánykötete, amelyben három magyar szerző mellett — az odeszszai Allami Mecsnyikov Egyetem tanszékével folytatott tudományos együttműködés eredményeként — három szovjet oktató orosz nyelvű tanulmánya is helyet kapott. A kiadvány érdekes ízelítőt ad a két tanszék munkatársainak sokirányú kutatási tevékenységéről.

Dr. Andrassy Adél nagyobb lértetű munkájában matematikai-statisztikai módszerrel, nevezetesen a korrelációanalízissel vizsgálja a magyar mezőgazdaság termelési tényezőinek és a termelési eredmények közötti kapcsolatát. Igen hosszú időszak, az 1955 és 1977 közötti 22 év adatainak részletes elemzése alapján von le fontos következtetéseket az egyes termelési tényezők s azok kombinációinak a mezőgazdasági termelés növekedésében betöltött szerepét illetően. Jelentős tudományos érdeme, hogy a föld, az álló- és a forgóeszközök, valamint a munkaerő mennyiségi oldalán túl ezen tényezők minőségi változásának (műtrágya-felhasználás, állóeszközök hatékonysága, életkora, a munkaerő szakképzettsége stb.) hatásait is igyekszik számszerűsíteni a növekedés folyamatában.

A munkadíjazás rendszerének tökéletesítése a Szovjetunióban is aktuális fel-

adat. Dragomareckij D. A. e kérdéskör politikai gazdaságtani szponzontjait foglalja össze publikációjában. Abból indul ki, hogy a munkaerő újratemlése milyen költségeket foglal magában és ki fedezi ezeket. A szerző azon az alapon, hogy a szocializmusban a dolgozók egyúttal az ipari termelési eszközök tulajdonosai is, a munkadíjazáson belül a „mozgóbér”, vagyis a kollektív munkájának eredményétől függő prémiumok és jutalmak részarányának igen jelentős növekedése mellett érvel.

Dr. Lobunec A. G. a közvetlen társadalmi termelés lényegét és történelmi fejlődését tárgyalja tanulmányában. A termelés társadalmisodása, közösségivé válása a munkafolyamat társadalmi jellegén alapul. A termelés társadalmisodása már a nagyüzemi termelés kialakulásával megkezdődött, de közvetlen társadalmivá válása csak a szocialista társadalomban kezdődik meg. Álláspontja szerint a közvetlen társadalmisodás a szocializmusban még nem lehet teljes, mert a tervszerűségi kapcsolatok viszonylagos fejlettségéből eredően a működő áru piac nem ismer el minden gazdasági tevékenységet hasznos munkának.

A szovjet gazdaságirányítás állandó továbbfejlesztése szükségesszerű folyamat, amelynek elméleti problémáit több tudományág képviselőinek, elsősorban jogászoknak, közgazdászoknak, szociológusoknak és filozó-

fusoknak, együttesen kell megoldaniuk — írja tanulmányában Sutova N. T. Másokkal ellentétben az odeszszai szerző szerint az irányítás rendszere alapvetően a gazdasági alaphoz tartozik, mivel objektíve a termelési viszonyok fejlettsége határozza meg.

Dr. Sallai Miklós tanulmányában a termelési rendszerek elterjedésével és működésének tapasztalataival foglalkozik a magyar mezőgazdaságban. Megállapítja, hogy a termelési rendszerek a hozamok nagymértékű növelése mellett nagy hatással voltak és vannak a gazdálkodás általános színvonalának emelésére Csongrád megyében is. Az eredmények összegezése mellett részletesen ír a szerző a szükségessé vált továbbfejlesztés irányairól is, kiemelve a rendszerek megújulásának, a hatékonysági kritériumok általános érvényesítésének igényét, a műszaki fejlesztésben tapasztalható elkényelmeseződés megakadályozását és a szaktanácsadás korszerűsítését.

A szovjet kolhozok finanszírozásának néhány kérdése című dolgozatában dr. Sipos Miklós felsorolja a kolhozgazdaságok pénzügyi finanszírozási rendszerének az állam gazdaságtól és a magyar gyakorlatlól eltérő vonásait, továbbá elemzi a költségvetési kapcsolatok különböző formáit és a bruttó jövedelem felhasználásának 1979 júniusa után kialakított mechanizmusát.

S. M.